

ברוח הימים האלה

עֲנִינִים עַל רְאִשֵׁינוּ, הָרוּחַ אֵיתָן.

הקרב על נירים 1948

הישוב היהודי הראשון שהותקף על ידי הפולש המצרי היה קיבוץ נירים. שלוחה של קבוץ נירים שישב בראשון לציון, עלתה במסגרת עליית 11 הנקודות ב-6 לאוקטובר 1946 לאדמות דגור, במרחק 6 ק"מ מכביש רפיח - חאן יונס.

על הנקודה הגנו כ-40 לוחמים ולוחמות, חלקם בוגרי פלמ"ח וחלקם בוגרי חברות נוער עולה. פלישת הצבאי המצרי ב-15 במאי 1948 נפתחה בהתקפת מאות חיילי חי"ר בסיוע שריון וארטילריה על נירים. חצר הקיבוץ כוסתה בעשן סמיך, בית הביטחון נוקב ככברה, הצריפים בערו וקרסו. באורח פלא, קיר אחד שרד מצריף חדר האוכל ועליו נותרה סיסמה שנתלתה ב-1 למאי - "לא הטנק ינצח, כי אם האדם".

תוכן עניינים

הקרב על נירים

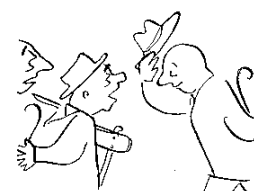
ההפצצות על תל אביב

תמונת החודש

משולחננו

קרבות יד מרדכי

דבר המשורר

טלום!
-טלום טלום! או שלום ממש?

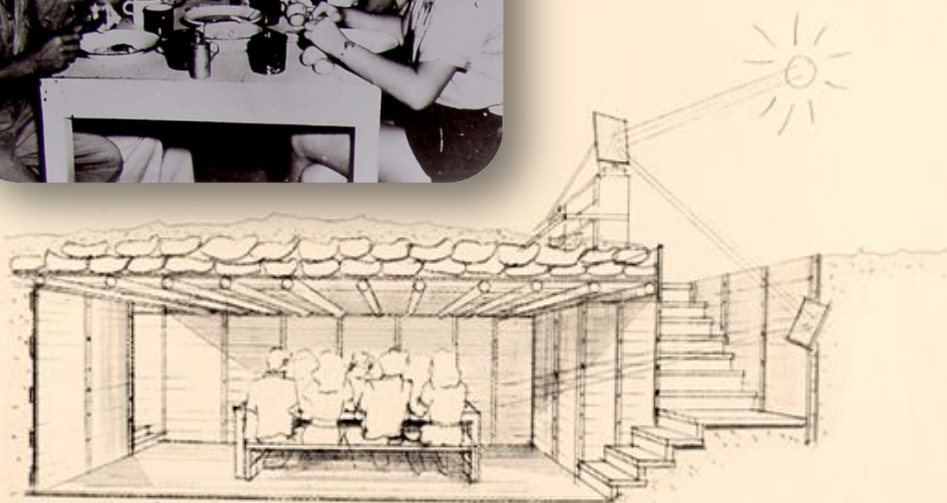

הצבא המצרי שנכשל בהתקפה על נירים, הקים מולה במרחק 5 ק"מ מוצב צבאי, ממנו המשיכו להטריד את נירים מפעם לפעם באש תותחים בעוצמות שונות, במשך חודשים. עיקר עיסוק החברים היה התבצרות. נירים הפכה מוצב צבאי-קיבוצי משוכלל שהתארגן מתחת לפני האדמה. מחסן הבגדים וחדר אוכל הוקמו מתחת לפני האדמה. על מורל החברים שחיו בתנאים אלה, ניתן לעמוד ממכתבו של מפקד הנקודה החדש שאול גבעולי בעלון נירים במלאות שנה להתקפה על הנקודה:

"אותה התנפלות עליה של פצצה בת 25 פאונד על סיפון של האקלט – היא שנתנה טעם לעבודתנו... ניצחון היה עבורנו חנוכת חצר האוכל התת-קרקעי, בו הקבוצה סעדה את לבו באנוחה בעיצומה של הפגזה. ניצחון היה כאשר הורדה כמות כזו של מיץ מתחת לאדמה עד שיכלה נירים ליהנות ממיץ חופשי. ניצחון היה זה, כאשר הותקן מתקן המראות האחזיר אור שמש למקלטי; וצד יוטר הרששו את הרששת הניצחון, כאשר הותקן מתקן זה בצורה אוטומטית, מונע על ידי מיץ, ואותה מראה עקבה מצימה אחרי השמש העולה והשוקעת".

הפטנט של אלישע קלי – מתקן תאורה המכניס אור יום לחדר האוכל התת-קרקעי תוך שימוש במראות ובזרימת מים

תוכן עניינים

הקרב על נירים

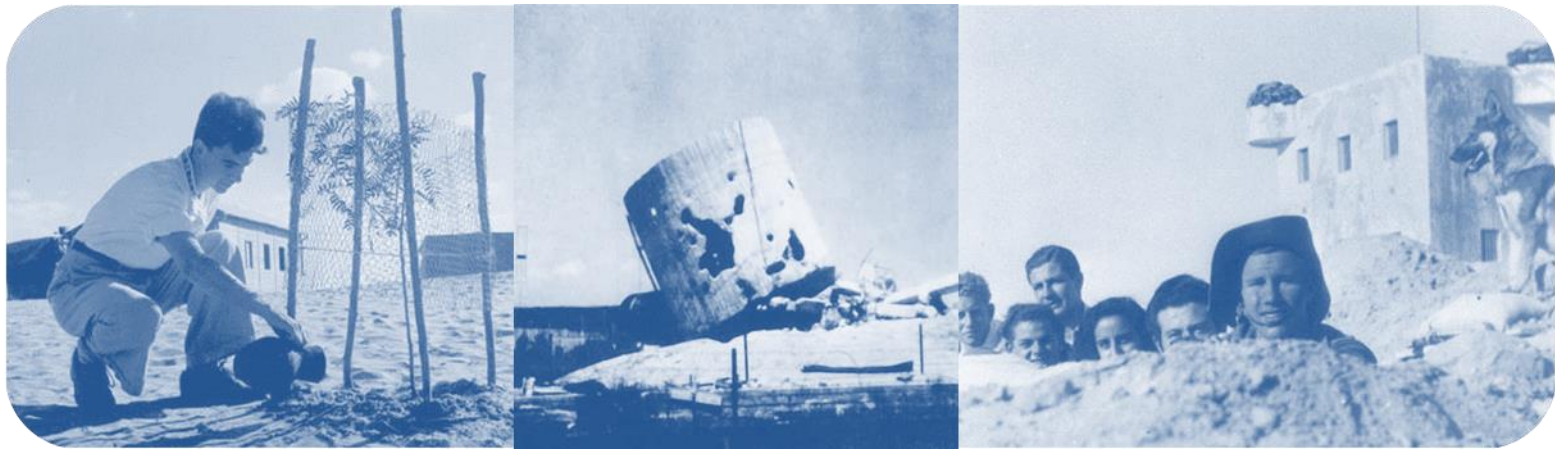
ההפצצות על תל אביב

תמונת החודש

משולחננו

קרבות יד מרדכי

דבר המשורר

[תוכן עניינים](#)

[הקרב על נירים](#)

[ההפצצות על תל אביב](#)

[תמונת החודש](#)

[משולחננו](#)

[קרבות יד מרדכי](#)

[דבר המשורר](#)

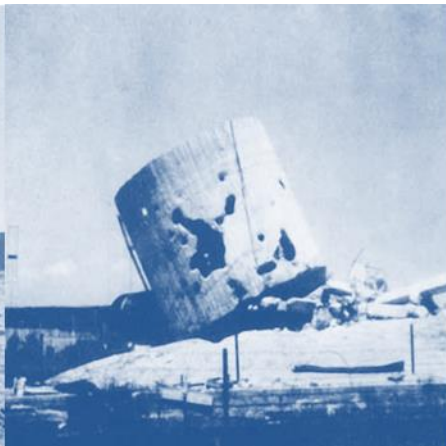
ההפצצות על תל אביב 1948

מראשית המלחמה הסדירה ב-15 במאי 1948 ועד להפוגה הראשונה ב-11 ביוני, תקפו מטוסי חיל האוויר של מצרים כעט מדי יום את תל אביב וסביבתה, לעיתים מספר פעמים ביום.

המטוסים תקפו מטרות צבאיות ואסטרטגיות דוגמת שדה דב בצפון העיר, תחנת החשמל רידינג, נמל תל אביב וגני התערוכה. הוטלו גם פצצות שנועדו לפגוע במרכזי אוכלוסייה, כגון ההתקפה על התחנה המרכזית ב-18 במאי 1948 בה קיפחו חייהם 41 תושבים, וכן ניסו לפגוע באזורי מגורים שונים ברחבי העיר. כך נפגעו מההפצצות הרחובות ירמיהו, מונטיפיורי, דיזנגוף ועוד. אזרחים שהתגוררו בקומות עליונות של בתים ולא הספיקו לרדת למקלטים וכן עוברי אורח שלא הספיקו לתפוס מחסה נפגעו מן ההפצצות ומאש מקלעי המטוסים.

ההתקפות האוויריות – שהשתתפו בהן גם מטוסי חיל האוויר של עיראק וסוריה – פגעו גם ביהודים נוספים ובהם חיפה, ירושלים, רמת גן, רחובות, ראשון לציון וישובי הנגב. בסך הכול נהרגו בהפצצות האוויריות 172 נפשות, רובם אזרחים.

תוכן עניינים

הקרב על נירים

ההפצצות על תל אביב

תמונת החרדש

משולחננו

קרבות יד מרדכי

דבר המשורר

וכך התרשם כתב "ידיעות אחרונות" ש. בן אריה משגרת החים בעיר המופצצת:

"תל אביב מותקפת מהאוויר. קל לתאר לעצמנו מהו הרושם בעולם. דווקא בזמנים שהדואר לא פועל ושירות הטלגרף צולע, מרחוק יהשדי נראה פי כמה איום מאשר מקרוב... אבל אליבא דאמת: תל אביב שקטה! תל אביב עובדת! תל אביב, החיים בה מתנהלים כרגיל. על אף האזעקות ועל אף ההפצצות ועל אף הקורבנות ברכוש ובנפש..."

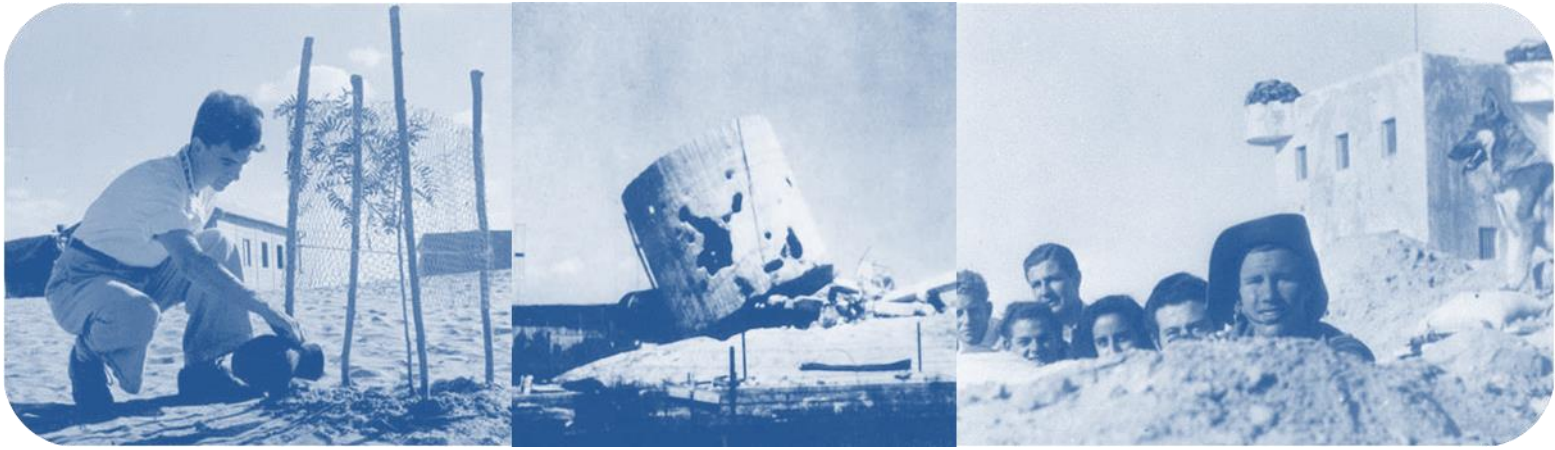
איך חיה תל אביב בערב ובלילה האיפול? כרגיל. בתי קפה פתוחים ואינם ריקים. בתי הקולנוע פתוחים ואינם ריקים. תנועת האוטובוסים מתנהלת כסדרה. וגם מכוניות וטקסי וגם הולכי רגל. וזוגות צעירים אינם מוותרים על כוס קוקטייל באולמי הריקודים. כי הבחור מהחזית, שנזדמן ליום או יומיים חופש בתל אביב, ממחר לבית חברה ומזמין אותה, והיא נענית, ורוקדים. אזעקות? אין דבר. קול הצופר מתערב במנגינת הטנגו? אין זה מפריע."

הטייסים שנפל

ביום כ"ו באייר תש"ח (4.6.1948), יצאו דוד שפרינצק (בנו של יו"ר הכנסת הראשון יוסף שפרינצק) ומתי סוקניק (אחיו של יגאל ידין) במטוס כדי להפיץ את אוניות הצי המצרי, שניסו להרעיש את חוף תל אביב. הפעולה בוצעה בהצלחה, אך שני החברים לא זכו לחזור לבסיסם, כי מטוסם הופל הימה. שניהם קבורים בחלקת הנעדרים בהר הרצל.

במכתבו האחרון כתב מתי: "דבר אחד ברור, נמאסה כבר המלחמה! יש לקוות שתיגמר מהר. יותר מדי קורבנות הקרבנו כבר וזה מספיק".

תמונת החודש

ילדי דגניה במלחמה

תוכן עניינים

הקרב על נירים

ההפצצות על תל אביב

תמונת החודש

משולחננו

קרבות יד מרדכי

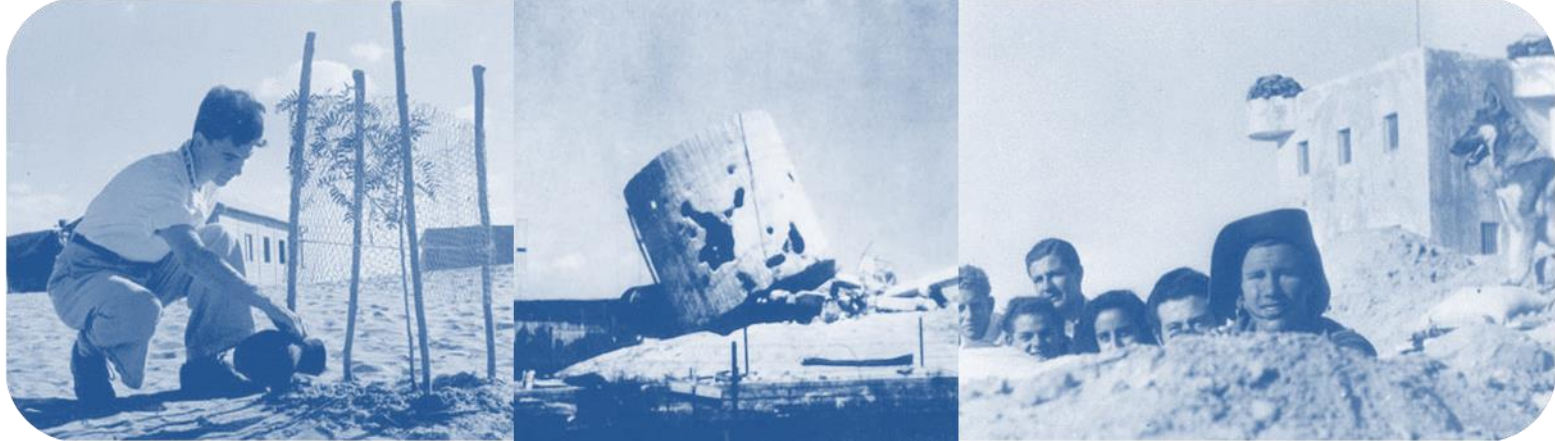
דבר המשורר

משולחננו

"... כולס חגיס סביבה –
האהבה, האהבה..."

ביום ראשון ה-10 באוגוסט ציינו בבית הפלמ"ח את ט"ו באב – חג האהבה בערב של סיפורי אהבה פלמחאים ושירה בציבור. בתמונה: עופר רגב מראיין את בני כהן ונעמי פולני על סיפור אהבתם של נחום אריאלי ז"ל ואורה.

יד מרדכי 1948

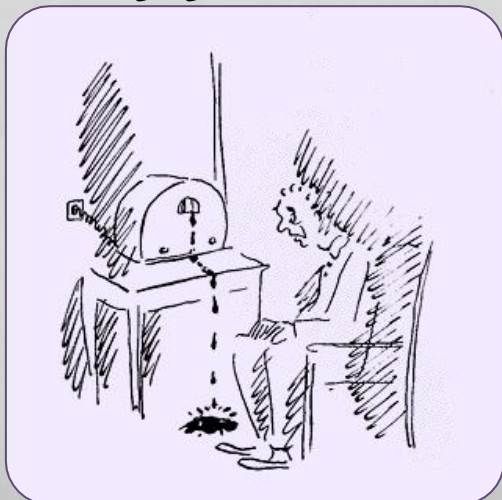
לקראת הפלישה המצרית התקיים דיון באשר לפינוי האוכלוסייה הלא לוחמת. הנטייה הייתה להשאיר את הילדים עם משפחותיהם. שוללי הפינוי טענו כי אחת ממטרות הלחימה היא שמירה על שגרת החיים ולא רק הגנה על הנקודה. הם חששו כי הפינוי יהיה תחילתו של מסלול שלא ניתן לשער את סופו – אם תפונה חלק מאוכלוסיית היישוב, הדרך תהיה קצרה לפינוי כל היישוב.

ב-14 במאי 1948, עם פלישת צבאות ערב הסדירים אל ארץ ישראל, התקבלה החלטה לפנות את הילדים ואת האוכלוסייה הבלתי לוחמת מהיישובים העבריים. "מבצע תינוק" התייחס לפינוי ביישובים בחזית הדרום.

מתאר משה נצר, מג"ד הגדוד השני:

"כשהיה ברור לנו שנעמוד בפני לחץ הפגזות ארוך וממושך, זינקנו לפנות את הילדים מן הנגב, דבר שנמנענו מלעשותו בכל התקופות הקודמות.... כמעט ופשענו באיחור. מן המשקים המופגזים יכולנו להוציא את הילדים רק על הידיים ובחסות חשכת הלילה ואחר הסענום צפונה במשוריינים. מספר המשוריינים היה מוגבל... ונאלצנו לקבוע את סדר פינוי הילדים על פי חומרת המצב ביישובים. זו הייתה בעיה מצפונית כבדה..."

"קול יושלים, הרי החדשות ותחילה הנה תמצית"

אריה גבין

[תוכן עניינים](#)

[הקרב על נירים](#)

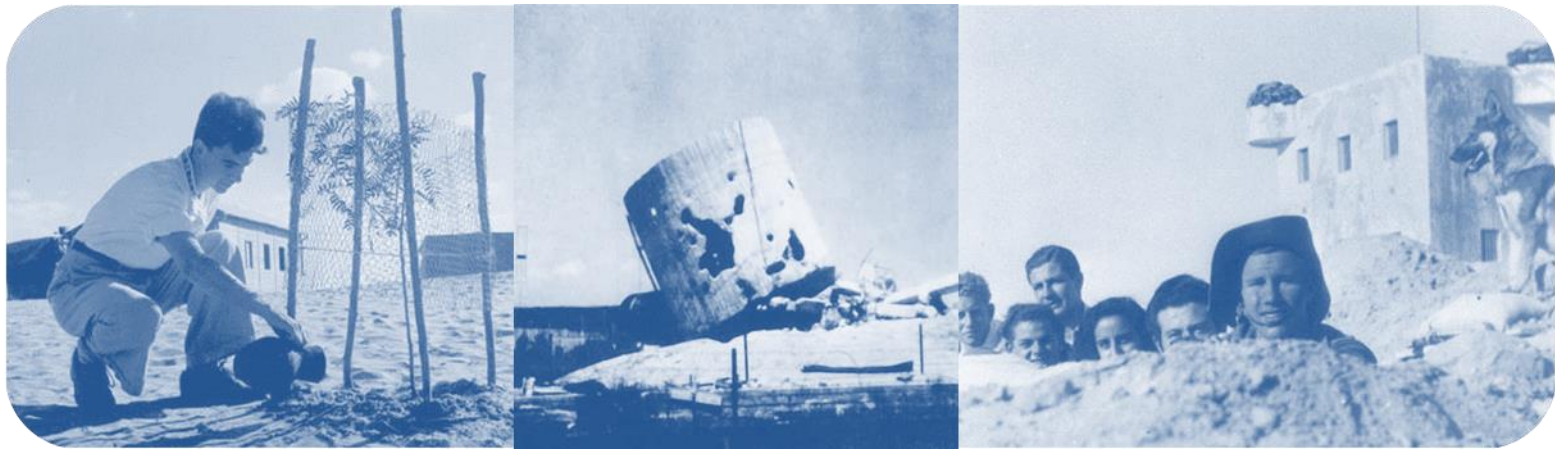
[ההפצצות על תל אביב](#)

[תמונת החודש](#)

[משולחננו](#)

[קרבות יד מרדכי](#)

[דבר המשורר](#)

תוכן עניינים

הקרב על נירים

ההפצצות על תל אביב

תמונת החודש

משולחננו

קרבות יד מרדכי

דבר המשורר

רק ב-18.5 בשעה 03:00, ממש ערב הקרב, פונו 99 ילדים, 28 אימהות, מיניקות ומטפלות מיד מרדכי לרוחמה. במשק נשארו כ-70 חברות, מהן 15 במערך הלוחם.

ליבקה שפר, חברת הקיבוץ כתבה באותו היום לאחותה:

18.5.48

ברוניה יקירתי!

הילדים מפונים מהבית. אנצל את ההזדמנות לתת לך סימן חיים אודותיי. היום הופצצנו לראשונה מהאוויר. נפלו שלוש פצצות והטייסים פעלו גם ממכונות ירייה כבדות. אולם קרבנות באדם לא היו.

מתרגשת אני מאוד בגלל יציאת הילדים אולם מאידך מרוצה אני ביותר לטובת הילדים חסרי המגן. כולנו דרוכים ומתכוננים בקדחתנות להתקפת הצבא המצרי, החונה בעזה. הם יכולים להגיע אלינו כל יום ואולי כל שעה...שמעתי על קרבנות ההפצצות בתל אביב - כל הארץ לנו חזית.

היי בריאה וחזקה!

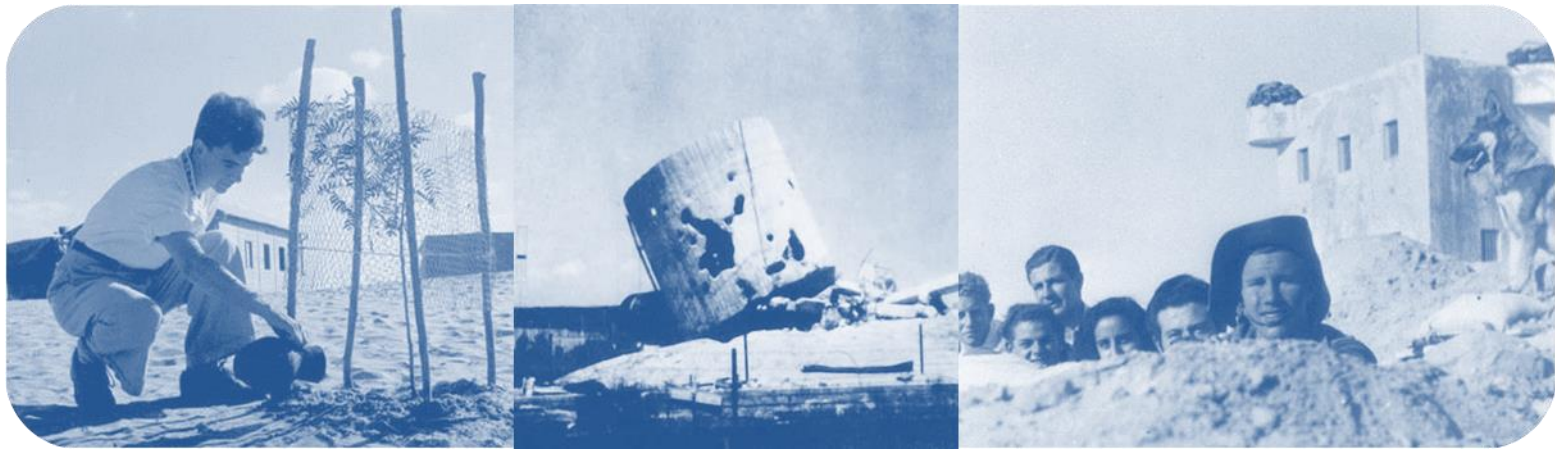
להתראות,

ליבקה

ב-23 במאי לאחר חמישה ימי לחימה, 26 הרוגים, מהם 18 חברי הקיבוץ ו-8 פלמחאים, וכ-40 פצועים, נסוגו לוחמי יד מרדכי מהמשק.

בן גוריון מציין ביומנו: "בא מפקד יד מרדכי עם הפצועים במשוריינים: הנקודה מוקפת כפרים ערבים. חולשת על כביש עזה-ת"א. היו בנקודה 210 בוגרים (לרבות נשים) רק לפני שבוע הוצאו הילדים...לדברי חברים שלהם שהיו בסטלינגרד אין דמיון כלל מה שעבר עליהם ומה שהיה בסטלינגרד. ביום אי עזבו - ולא ישובו."

יד-מרדכי שוחררה במבצע "יואב". חברי הקבוץ חזרו למקום, שיקמו את המשק מהריסותיו והמשיכו כישוב ספר.

הָרָעִים / ח. גורי

הָיִינוּ רָעִים, יֹאמְרוּ,

בָּאִים מִן הָאָרֶז.

הָיִינוּ קָשִׁים, יֹאמְרוּ,

בָּאִים מִן הַצֵּעוּק וְהַבְּעוֹר.

וְהַצְדִּיקִים יִכְתְּבוּ בְּסֵפֶר הַזְכוּת.

וְאֶנְחֹנוּ, לְהַבְדִּיל, בְּסֵפֶר הַבְּכוּת.

עֵיפִים נָבֹא, צָחוּנִי זָעָה,

חֲמוּצֵי בָגָדִים,

וְנִרְדָּם עַל אָבֹן.

נִהְיָה כְּמוֹמָתִים.

עַד שְׁיַעֲרוּנוּ בְּבַעֲיֻטָּה קְלָה,

כִּי בָאוּ הָעֵדִים.

וּמִי שֶׁלֹּא חָטָא הוּא יִידָה בָּנוּ אָבֹן

לְגַל-עַד הַנֶּעְרָם עָלֵינוּ בְּיוֹם דִּין.

חָכַל. נִסִּינוּ לַעֲשׂוֹת גַּם אֶת הַטּוֹב

בְּעֵינֵי אֲדָנִי

זְכוּרִים לִי מְקָרִים אֲחָדִים.

תוכן עניינים

הקרב על נירים

ההפצצות על תל אביב

תמונת החודש

משולחננו

קרבות יד מרדכי

דבר המשורר